

Éled az egykori birtokközpont

Az agrárkör bezárul, avagy vissza a helyi feldolgozáshoz

Romosan áll az egykori gazdasági épület, de Buzitán már nem csak a pusztulás jelei mutatkoznak

Fotó: Kovács Zsolt

KOVÁCS ZSOLT

Nyíracsád-Buzita (HBN) – Apró falucska, valahol Nyíracsád és Vámospércs között, a homokbuckák lankáira települt híres gúti erdő egyik tisztásán. Ma körülbelül hatvan család él itt, de fiatalok már alig vannak...

Jó fél évszázaddal ezelőtt még számos, több ezer holdas nagyságot is elérő nemesi birtok volt szerte a megyében. Mai fogalommal élve ezek a kor színvonalán álló, virágzó mezőgazdasági nagyüzemek vagy – az oly divatos szót használva – farmergazdaságok voltak. Tulajdonosaik – akik valamilyen nemesi címet viseltek – nem minden esetben értettek a gazdálkodás fortélyaihoz. No de sebai! Ahol pénz van, ott nincs lehetetlen dolog! Ezek az emberek jól fizetett, dolgukhoz értő gazdatisztekkel intéztették a földbirtok ügyes-bajos dolgait. A szántóföldeken dolgozó emberek – nem mintha különösebben igényelték volna – csak igen ritkán találtak kényeradó gazdájukkal. Az éppen aktuális munkát pedig az intéző határozta meg, és ő osztotta be azt is, hogy a gazdaság területén ki mit csináljon. A hatalmas birtok pedig csak akkor működött gazdaságosan, ha a termelő- és a feldolgozó munkát jól összehangolták. A ma emberének bármilyen furcsán hangzik, amit megtermelt a föld, azt helyben feldolgozták. Így megvolt a maga dohányszárítója, olajütője, tejfeldolgozója és vágóhidja szinte mindegyik gazdaságnak.

Aztán jött a változás... A negyvenes évek végén, az akkori politikai irányvonal megszüntette ezeket a jól

szervezett mezőgazdasági nagyüzemeket. A földet kiosztotta az ott dolgozóknak, majd később szovjet mintára elindult a téeszkek és állami gazdaságok szervezése. Idővel ezt a kollektív formát is megszokta a parasztság. Ha szerény színvonalon is, de létbiztonságot adtak a parasztembereknek.

Változások sűrűjében

Az utóbbi évek azonban ismét változást hoztak a mezőgazdaságban. A társadalmi átalakulás során bekövetkező termelés-visszaesés miatt előbb szinte valamennyi termelő egység gazdaságtalanná vált, majd a fokozódó eladósodás miatt a téeszkek és az állami gazdaságok széthullottak. A sors fintora – és ezzel zárul a kör –, hogy az ország vezetői – legalábbis az előző kormány – az egyéni mezőgazdasági üzemek kialakítására helyezték a hangsúlyt. Mondván: az sem baj, ha az újdonsült farmer saját maga dolgozza fel a terményt...

Es mi lett a nagyobb településektől távol fekvő, egykor sok embernek munkát adó gazdasági központok sorsa? Egyre gyorsuló leépülés, elnéptelenedés, majd a pusztulás. Bár, itt-ott látszanak már ígéretes kezdeményezések az „újrakezdésre”.

Buzita a többi birtokközponttal együtt, végigjárta az előzőekben leírt folyamatot. Báró Vécsey Miklós biztosan megjedne, ha ma látna a régmúltban több száz embernek munkát adó birtokát, de főleg a Buzitán lévő központot. Nyíracsádról elindulva – látva a bitumennel borított, szép szál akácokkal szegélyezett utat – még öröm töltené el a szívét. Beérve a közigazgatá-

silag ma Nyíracsádhoz tartozó településre, viszont elszáll a minden öröme. A század derekán még oly híres malom romokban áll, a szárítótelepnek és a szeszgyárnak már nyoma sincs és a hosszú istállókat is hiába keresné már a báró. A régmúltban összevonott osztályokkal működő iskolában tizenöt évvel ezelőtt ballagott az utolsó osztály. A lakosok – akik egykoron neki dolgoztak – pedig szinte kivétel nélkül nyugdíjaskorúak vagy az ahhoz közeli éveikben járnak.

Újra meghonosodó ipar

– Honnan származik a település neve? – kérdezem Kabály Ferencné óvónótól, aki tagja a nyíracsádi képviselő testületnek is.

– Beszélük, hogy a báró keresztfiáról, bizonyos Buzi János nevű úrról kapta a tanya a nevét. Hosszú ideig ő foglalkoztatta az itt élőket.

– A településen nem csak a pusztulás jelei látszanak, hanem olyan új munkalehetőségeket is felfedeztem, amelyek a báró idejében még biztosan nem voltak.

– A térség vezetői a múlt évek egyikében fejlesztésre kijelölt tanyaközpontnak ítélték Buzitát. Ennek eredménye az új bitumenborítású út, a vezetékes ivóvíz-, valamint a telefonhálózat fejlesztése és a cipőfelsőrész-készítő üzem. Bár ez utóbbi manapság nem működik olyan jól, mint korábban. Újabb a fiatalok is szívesen települnek ki a tanyára, mert ott olcsón tudnak lakáshoz jutni. Végeredményben ez a település szép, egészséges környezetben fekszik, ahol az újabban létesülő, mezőgazdasági terményeket feldolgozó üzemek munkahelyeket is teremtenek.